

เทศน์พระ วันที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๑

พระอาจารย์สงบ มนฺตสนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ตั้งใจฟังธรรม วันนี้อุโบสถ วันอุโบสถศีล ชาวพุทธเขาจำศีลภาวนา แต่เราเป็นพระ เราจำศีลภาวนามาตั้งแต่วันบวช เพราะขณะที่บวช พอบวชเป็นพระ จตุตถกรรม เป็นพระแล้ว พระ นิสสัย ๔ อกรณียกิจ ๔ ถ้าจากการอาบัติหนักเป็นตลยอดด้วน ขาดจากพระไปเลย ถ้าขาดจากพระ เห็นใหม่ มันเป็นพระทุกวินาที ขณะที่บวชออกมาจากโบสถ์ เป็นภิกษุเป็นพระตลอดไปจนกว่าจะลาสิกขาออกไปถึงเป็นคฤหัสถ์ ฉะนั้น เขาถืออุโบสถกัน อุโบสถเขาถือเป็นครั้งเป็นคราว แต่พระ ศีลมันโดยปกติของใจ ศีลเป็นโดยปกติ มันเป็นปกติเลย เป็นพระตลอดไป เป็นพระตลอดไปนี่เป็นสมมุติสงฆ์ แต่ถ้าเป็นอริยสงฆ์ละ เป็นอริยสงฆ์ เอหิภิกขุ เราต้องบวชเราเอง เราต้องบวชหัวใจนะ

เวลาเราบวชเป็นพระสมมุติสงฆ์ ต้องมีอุปัชฌาย์ ต้องเป็นพิธีกรรม ต้องมีอุปัชฌาย์ ต้องมีคำกล่าวขอบวช เราจะเป็นพระขึ้นมาด้วยธรรมและวินัย แต่ขณะที่ประพฤติปฏิบัติ เราจะเป็นพระมาด้วยอริยสังข์ ด้วยสังข์จะความจริงใจ ถ้าด้วยสังข์จะความจริงใจขึ้นมา ถ้าเป็นพระขึ้นมา เราจะรู้ตัวของเราว่าเราเป็นพระ เราจะรู้ตัวของเราตลอดมา

แต่ขณะที่เป็นมนุษย์ เป็นสัตว์โลก เวลาเกิดขึ้นมา ขณะเกิดนี้ไม่มีใครรู้ นะ ไม่มีใครรู้หรือ เวลาตายไปในนรกอเวจี มันเป็นแล้วถึงได้รู้ตัวขึ้นมา ขณะที่เกิดเป็นมนุษย์ก็เหมือนกัน ปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา รู้สึกตัวใหม่ รู้สึกตัวแต่สุขกับทุกข์ แต่ไม่รู้สึกตัวว่าจะช่วยเหลือตัวเองได้อย่างไร เพราะอยู่ในครรภ์ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ในครรภ์นั้น ๙ เดือน คลอดออกมาแล้ว ถ้าพ่อแม่ป้อนข้าวป้อนนมก็จะได้อาหารได้การกิน ได้ดำรงชีวิตอยู่ ถ้าพ่อแม่ไม่ได้ป้อน ไม่ดูแลรักษา มันก็ตายเปล่า นะ มันตายไป มันช่วยตัวเองไม่ได้เลย

แต่ขณะที่เป็นอริยสงฆ์ การเกิดในธรรมมันจะรู้ตัวตลอดนะ มันจะรู้ตัวว่าเป็นอย่างไร เพราะเราเกิดเอง เอหิภิกขุ เราบวชตัวเราเอง สมาธิก็เป็นสมาธิของเรา ถ้ามันเป็นสมาธิของเราถ้า

เราไม่ใช้ปัญญาของเราออกไปในการใช้ปัญญา ในศีล สมาธิ ปัญญาให้เกิดเป็นมรรคญาณขึ้นมา มันจะไม่เกิดการกระทำ มรรคญาณไม่เกิด มรรคญาณไม่เกิด มันจะทำให้เป็นเอหิภิกขุได้อย่างไร

เอหิภิกขุมันบวชตัวเอง รู้สึกตัวเอง การเกิดอย่างนี้สำคัญมาก เพราะขณะการเกิดอย่างใดก็ได้แล้วแต่ในโลกนี้ การเกิดโดยไม่มีสติ การเกิดมาด้วยความทุกข์ยาก การเกิดมาด้วยการรอดตายมาถึงได้เกิดใหม่ แต่เอหิภิกขุมันมีความรื่นเริงอาหาญ มันมีความสุขตลอดเวลา มันจะรู้ตัวของมันตลอดเวลา มันจะเข้าใจของมันตลอดเวลา การเกิดอย่างนี้สำคัญมาก แต่การเกิดอย่างนี้ต้องอาศัยพื้นฐาน อาศัยอำนาจวาสนา

อำนาจวาสนานะ เราเป็นพระ เราบวชมา มาจากตระกูลต่างๆ กันมา การศึกษาก็ต่างกัน จริตนิสัยก็ต่างกัน มันถึงต้องมีกรรมวินัยเป็นบรรทัดฐาน เวลาพระบวชใหม่มาต้องขอนิสัย ขอนิสัยเพื่ออะไร นิสัยของครูบาอาจารย์ ความเป็นอยู่ในวัดในวา ครูบาอาจารย์ท่านดำรงชีวิตอย่างไร ความดำรงชีวิตเป็นครูเป็นอาจารย์ อุปัชฌาย์วัตร อาจารย์วัตร อาคันตุกวัตร วัตรต่างๆ ข้อวัตรปฏิบัติ นี่ขอนิสัย ถ้าขอนิสัย บรรทัดฐาน ขอนิสัยเพื่ออะไร เพราะนิสัยมันเป็นกรรม มันเป็นวินัย มันเป็นอาบัติ อาบัติทุกกฏ อาวุโส-กันแต่ สิ่งที่การอยู่ในวัด การเคารพกันโดยกรรมวินัย เคารพกันโดยกรรมวินัยนะ นี่เราเคารพกันโดยกฎหมาย

แต่ถ้าพระเรามีคุณธรรมในหัวใจ จะเป็นกันแต่ คือว่าอาวุโสอ่อนกว่า แต่มีคุณธรรม เราก็เคารพกันด้วยคุณธรรม หัวใจเรานับถือบูชา แต่ในบรรทัดฐานในกรรมวินัยเป็นสมมุติ มันก็ต้องตามอาวุโส-กันแต่ไปตามกรรมวินัย ตามกรรมวินัยคือเราเคารพศาสนา เราเคารพองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ครูบาอาจารย์บอกว่าเหยียบหัวองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป คือเราไม่เคารพกรรมวินัยไง วินัย ศีล สมาธิ ปัญญา

ศีล สมาธิ เราเหยียบย่ำไป เราเหยียบย่ำเราเอง เพราะศีลมันจะเกิดก็เกิดจากเรา เราวิริดิเอา ถ้าเป็นโสดาบัน สมุจเฉทฯ คือมันเป็นวินัยโดยธรรมชาติเลย มันสมุจเฉทฯ ตั้งแต่กิเลสขาด เพราะอะไร เพราะจิตมันไม่มีความลังเลสงสัย จิตที่มันฝึคฝึคศีลฝึคธรรมอยู่นี้เพราะมันลุ่มคล้ำ มันมีความลังเล มันไม่เข้าใจ คนลังเล คนลุ่มคล้ำ มันถึงได้ฝึค ถ้าคนมันไม่มีความลังเลมันจะฝึคที่ไหน จิตมันไม่มีเจตนา จิตมันไม่มีการกระทำในสิ่งที่ฝึคพลาด นี่ไง มันถึงไม่เป็นสิลัพตปรามาส การ

สี่ลัทธิพราสาทเกิดจากนิเวศธรรม เกิดจากความล้งเล เกิดจากความสงสัยของเราเอง ถ้าเรามีความล้งเลสงสัยของเราเอง การกระทำนั้นมันก็มีความผิดพลาดไปตลอดเวลา

สิ่งที่มันเกิดขึ้นมา ถ้ามันเป็นสมมุติเจตนา มันเป็นโศคาบันโดยสังจะความจริง สิ่งนี้มันจะเป็นธรรมชาติ มันจะเป็นความจริงอย่างนั้นเลย แต่ขณะที่เราเป็นปุถุชน เรากำลังจะประพฤติปฏิบัติอยู่ บรรทัดฐานเราต้องเคารพ เราต้องรักษา มันจะมีข้อวัตรติดหัวไป ติดหัวไปคือเรารู้ถูกรู้ผิด คนรู้ถูกรู้ผิด คุณติ เราไปบนทางกฎจรรยา ถ้าเราเป็นฝ่ายผิด รถมันเกิดอุบัติเหตุกัน เราเป็นฝ่ายผิดเรารู้ว่าเราผิด ถ้ารู้ว่าเราผิด เราก็อ้อมขอมกัน เราก็คุยกันให้มันจบสิ้นกันไปว่าเรารับผิดชอบขนาดไหน

นี่เหมือนกัน ถ้าคนรู้ถูกรู้ผิด ในสังคมเรามันจะไม่มีความโต้แย้งขัดแย้งกันหรือ รู้ถูกรู้ผิดใครถูกใครผิดก็ว่าตามเหตุมัน เป็นธรรมคือผิดก็ยอมรับว่าผิด ถูกก็ยอมรับว่าถูก แต่ถ้ามันไม่เป็นธรรม มันไม่เป็นธรรม มันเอาอำนาจบาตรใหญ่ เอาความเห็นของตัวเองเข้าตะเบง การตะเบงอย่างนั้นในหมู่คณะมันก็ไม่มีความสะดวกสบาย ในหมู่คณะมันก็มีความขัดแย้ง นี่มันไม่เป็นธรรม มันเป็นโลก

แต่ถ้าเป็นธรรม ถูกผิดเรารู้กันอยู่ ผิดก็ผิด ผิดแล้วจะเป็นอะไรไป ผิดเพราะไม่เจตนา ผิดเพราะไม่รู้ ผิดเพราะไม่รู้ก็ขออภัย จะปลงอาบัติ ปลงอาบัติเพราะความผิดพลาด สิ่งนี้เป็นอาบัติ เราไม่อยากมุสาซ้ำสองซ้ำสาม เพราะเราเป็นอาบัติมา เรารู้สิ่งไหนก็ไม่รู้ ที่นี้ก่อนจะลงอุโบสถเราก็ปลงอาบัติกันก่อน

เวลาผู้แสดงปาฏิโมกข์ สัต ๒๒๗ สิ่งใดที่ผิด เพราะสัต ๒๒๗ มันตั้งแต่อาบัติหนัก อาบัติเบาไปเรื่อยๆ สิ่งที่ไม่ไปเรื่อยๆ เพื่อกันกรอง เพื่อปรับสมดุลทางความคิด เราลงอุโบสถกัน ปรับสมดุลทางความคิด สิ่งนี้เป็นบรรทัดฐาน ธรรมวินัยมันเป็นบรรทัดฐานอย่างนี้ แล้วคนที่อยู่ในสังคมของสงฆ์มีการผิดพลาดอย่างไรบ้าง ถ้ามีการผิดพลาด เดียวจะปลงอาบัติ จะปลงอาบัติก็สะกิดกันไว้ นี่อาบัติ

อนาบัติคือสิ่งที่ไม่เป็น ในวินัย ในปาฏิโมกข์ ในพระไตรปิฎก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติวินัยไว้ ตั้งเป็นนิยามเลย นิยามคือว่ามีผู้กระทำผิด ผิดเพราะเหตุนี้ถึงได้บัญญัติ บัญญัติว่าเป็นข้อห้าม แต่ถ้าเวลาทำไปมันมีอนาบัติ อนาบัติคือสิ่งที่ไม่เป็น เช่น ผ่าอาบ

น้ำฝน เวลาใช้อาบน้ำฝนให้อริชฐานผ้าอาบน้ำฝน หมดจากกาลของกาลหน้าฝน ให้อริชฐานให้ต่อไป ให้อริชฐานให้ต่อไปนะ

แต่บางสำนักเขาบอกว่าหมดเวลาหมดกาลแล้วใช้ไม่ได้ๆ บริหาร โจรก็ไม่ได้ อะไรก็ไม่ได้ นี่มันตะแบงไป ไม่เป็นธรรมไม่เป็นวินัย

เป็นธรรมเป็นวินัยนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า วินัยแล้วมันจะไปเข้ากับธรรม ธรรมคืออะไร ธรรมคือความถูกต้องดีงาม วินัยเป็นข้อห้าม ข้อห้ามไม่ควรทำๆ แล้วธรรมวินัย การประหัยคัมมัชต์ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประหัยคัมมัชต์มากนะ ครูบาอาจารย์ที่มี ธรรมในหัวใจจะประหัยคัมมัชต์ จะเคารพธรรมและวินัย จะยอม จะทำตามนั้น แล้วสิ่งที่มัน เกิดขึ้นมา ถ้าของมันยังใช้ได้อยู่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ใช้ มันเป็นไปไม่ได้หรือ

ในปาฏิโมกข์ สิ่งทั้งหมดกาลหน้าฝนแล้วให้อริชฐานให้ต่อไป ทีนี้อริชฐานใช้ว่าอย่างไร ละ วสุตีสถาฐิกา อริชฐานว่าเป็นผ้าอาบน้ำฝน แล้วเราอริชฐานอะไรต่อไป ก็อริชฐานไม่ได้ อริชฐานไม่ได้เพราะอะไร เพราะไม่เป็นธรรม พอไม่เป็นธรรม วินัยมันก็ขัดแย้ง เพราะไม่เป็น ธรรม ความไม่เป็นธรรม มันไม่ประหัย มันฟุ่มเฟือย มันฟุ้งเฟ้อ พอหมดกาลหมดสมัย ของยังดี อยู่ก็จะทิ้งไปๆ มันเป็นไปไม่ได้หรือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่บัญญัติวินัยไว้ให้หยาบ กระด้างขนาดนั้นหรือ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ด้วยพุทธวิสัย ด้วยปัญญาขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ากว้างขวางมาก ถึงบอกให้อริชฐานให้ต่อไป ให้อริชฐานใช้ว่าอะไร ให้เป็นบริหาร โจร บริหาร โจรมันพ้นออกมาจากบริหาร ๘

บริหาร ๘ ผ้าสบง ผ้าจีวร สังฆาฏิ อริชฐานเป็นผ้าสบง ผ้าจีวร แต่สิ่งนี้มันเป็นบริหาร โจร มันออกมาจากบริหาร ๘ มีก็ได้ ไม่มีก็ได้ แต่บริหาร ๘ ขาดไม่ได้ สิ่งที่ขาดไม่ได้ ให้อริชฐานแล้ว ใช้ต่อไป เป็นอนาบัติ อนาบัติคือไม่เป็นอาบัติ แต่ถ้าเราไปวินิจฉัยกันเฉพาะตัวกฎหมาย ตัววินัย “หมดหน้าฝนแล้วใช้ไม่ได้”

ใช้ไม่ได้แล้วจะทำอย่างไรให้มันใช้ได้ละ มันมิใช่ไม่ได้ แต่มันก็มีใช้ได้ ใช้ได้ต่อไป

ใช้ไม่ได้เพราะมันเป็นมุสาไง เพราะเราอริชฐานว่าเป็น วสุตีสถาฐิกา อริชฐานว่าเป็นผ้า อาบน้ำฝน มันหมดฤดูกาลไปแล้ว ผ้าอาบน้ำฝนมันจะลากยาวไปได้อย่างไร พอมันหมดฤดูกาล แล้วมันให้อริชฐานให้เป็นบริหาร โจร อริชฐานให้เป็นผ้าปูนอน อริชฐานไว้ให้เป็นผ้าเช็ดบาตร

อธิษฐานอะไรก็ได้เพื่อมันจะเป็นประโยชน์กับการใช้สอย จนผ่านมันจะเก๋าคำคร่าจนใช้ประโยชน์ไม่ได้ ใช้ประโยชน์ไม่ได้แล้วถึงจะเสียดสนนะ ธรรมเนียมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประหยัคมัธยัสถ์อย่างนั้น สิ่งทีประหยัคมัธยัสถ์ มันก็จะเข้ากับธรรม ถ้าเข้ากับธรรม ธรรมและวินัย ธรรมคือมันกว้างขวาง

ทีนี้เราประพฤติกฎปฏิบัติมา วินัยมันเป็นการส่งต่อ ส่งต่อคือทำไปให้เป็นบรรทัดฐาน ให้สังคมเราร่วมเย็นเป็นสุข สัปปายะ ๔ หมู่คณะเป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นสัปปายะ ครูบาอาจารย์เป็นผู้ที่หูตาสว่าง จะคอยชี้แนะเรา จะคอยบอกเรา บอกถึงเภทภัยไง เหมือนฝูงสัตว์เลย เหมือนฝูงสัตว์เราเป็นสัตว์ใช้ไหม เราเข้าไปอยู่ป่ายู่เขากัน เราออกไปกินเล็มหญ้ากัน มันมีเสือ มีสิงโต มีอะไรจะมาเอาไปกิน เราต้องระวังภัยตลอดเวลา แล้วหัวหน้าฝูงเป็นผู้ที่ฉลาด จะนำฝูงของเรา นำหมู่สงฆ์ของเราให้พ้นจากสิ่งที่เป็นสัตว์เป็นเสือ สิ่งที่เป็นสัตว์เป็นเสือมา ก็โลกะ โทสะ โมหะ

สิ่งทีเวลามันขัดแย้งกัน เวลาสัตว์ เสือมันตะครุบ มันตะครุบคนเอาไปกิน ตะครุบสัตว์เอาไปกิน นั่นมันตะครุบไปเป็นอาหาร แต่กิเลสตัณหาความทะยานอยากในหัวใจมันตะครุบเรา ตะครุบหัวใจของเราให้มันคือด้าน ให้มันคือด้านหาญธรรม ไม่กลัวสิ่งใดเลย “สิ่งนั้นก็ไม่มีอะไร สิ่งนี้ก็ไม่มีอะไร ของเล็กน้อย ของเล็กน้อยอย่างนี้มันจะเป็นโทษอะไร ธรรมเนียมใหญ่กว่านี้อีก ประพฤติกฎปฏิบัติไปเราจะได้มรรคผลนิพพาน มรรคผลนิพพานเราใหญ่โตมาก กับไอ้ความผิดเล็กน้อยอย่างนี้เหยียบมันไปเลย” นี่เวลามันกัดกิน เวลามันกัดกินหัวใจมันเป็นอย่างนั้น มันคือด้าน พอมันคือด้านขึ้นมามันก็หาญธรรม มันไม่ฟังใครหรอก มันไม่ฟังใครเลย แต่ครูบาอาจารย์เราจะพาลัดเลาะ พาพวกเราพ้นออกไปจากภัยไง

ภิกษุเป็นผู้ขอ ภิกษุเป็นผู้เห็นภัยในวิฆฏสงสาร

ผู้ขอ ขออะไร? ขอให้ตัวเองรอดพ้น รอดพ้นจากกิเลส กิเลสตัณหาความทะยานอยากที่มันเหยียบย่ำใจ มันเหยียบย่ำหัวใจ มันเหยียบย่ำเรา แล้วกิเลสมันก็กัดกินเราโดยทีเราไม่รู้ตัวเลย แต่ครูบาอาจารย์ที่ผ่านพ้นจากปากเสือปากจระเข้ ปากเสือร้ายที่มันตะครุบเราอยู่ที่นี่ มันจะพ้นภัยไปได้ การพ้นภัย เราเอาตัวเองยังไม่รอด เราเอาตัวเองไม่ได้ เริ่มต้นให้มีบรรทัดฐาน ธรรมและวินัย ข้อวัตรปฏิบัติ ให้ปฏิบัติสมควรต่อกัน ให้ปฏิบัติร่วมกัน ให้เห็นเป็นไป เพราะสิ่งนี้ถนอมรักษา

เหมือนภาชนะของเรา ภาชนะ ในบาตรเรา คูสิ เราล้างบาตรไม่เกลี้ยง เราล้างบาตรไม่สะอาด เรา
เช็ดแล้ว เวลาเราออกบิณฑบาตพุงนี้เข้า ไขมันที่ขอบบาตรไหลมา นี่เป็นสันนิษ

ถ้าเราเช็ดบาตรไม่เกลี้ยง ล้างไม่เกลี้ยง แล้วเวลามันมีไขมันอยู่ พอโดนความร้อน เวลาไป
บิณฑบาต ข้าวร้อนมันตกมาในบาตร ไขมันนั้นมันละลายออกมา นี่มันสันนิษ มันเป็นนิส
สัคคียปาจิตตีย์ อาหารแรมคืน ถ้าเรารักษาไม่สะอาด เราทำไม่ได้ มันก็เป็นอาบัติไป มันก็
หมักหมมไป เราไม่รู้ตัวเลย ถ้าเราไม่รู้ตัว เราไม่สำเหนียก ไม่ดูแลบริวารของเรา ไม่รักษาดูแล การ
ใช้ของเรามันทำให้สะสมหมักหมมด้วยอกุศล ด้วยอาบัติ ด้วยความต่างๆ แล้วเราจะไปปฏิบัติ
อะไร

“นุ่นก็ไม่จำเป็น นีก็ไม่จำเป็น”...สิ่งที่ทำกันมันฝีกสติ มันจำเป็นหมดละ มันจำเป็น มันเป็น
บรรทัดฐานให้ภาชนะเราสะอาด ถ้าภาชนะเราสะอาด บิณฑบาตมา ข้าวจะร้อนขนาดไหน มันจะ
มีสิ่งใดตกไปในบาตรเรา ถ้าของเราสะอาดบริสุทธิ์ มันปลอดภัยจากอาบัติ มันเป็นบุญกุศลเขาด้วย
เป็นบุญกุศลของเรา เพราะเลี้ยงชีพด้วยป्लीแข็ง

เราออกบิณฑบาตเลี้ยงชีพ เลี้ยงชีพเพื่อดำรงชีวิต ชีวิตนี้อาหารดำรงชีวิตของเรา อาหารคำ
ข้าว กวฬิงการาหาร อาหารเป็นคำข้าว ให้ชีวิตนี้มันดำเนินต่อไป แล้วมีชีวิตขึ้นมา ชีวิตของสมณะ
สมณะ ภิกษุ ภิกษุอยู่ที่ไหน พุทธโธฯ อยู่ที่ไหน

เลี้ยงชีพจากภายนอก เลี้ยงชีพด้วยป्लीแข็ง การดำรงชีวิตเราสะอาดบริสุทธิ์ ญาติโยมเขาได้
ทำบุญกุศลของเขา ชาวพุทธ บริษัท & ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา...อุบาสก อุบาสิกาเขาได้ทำ
กิจกรรมของเขา เขาได้สร้างบุญกุศลของเขา เขาได้ทำทานของเขา เขาได้สละทานของเขา เขาทำ
ประโยชน์เพื่อเขา ประโยชน์ของเขาก็ได้ ประโยชน์ของเราก็ได้ ตระกูลของเขาก็เจริญรุ่งเรือง
เพราะอะไร เพราะตระกูลของเขา ตระกูลของเขาคือหัวใจของเขา ตระกูล ตระกูลของคฤหัสถ์ใช้
ใหม่ ไม่ประทุษร้ายสกุล สกุลของเขา เขาก็มีความสุขของเขา

สกุลของเรา ศากยบุตรพุทธชินนโรส สกุลของสมณะ แล้วสมณะก็มีสกุล มีสกุลสงบเสงี่ยม
สกุลอยู่ในธรรมวินัย ต่างฝ่ายต่างไม่ประทุษร้าย มันก็เจริญงอกงาม พอเจริญงอกงาม บุญกุศลของ
เขา เขาก็ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยของเขา เราประพฤติปฏิบัติของเรา เราเลี้ยงชีพด้วยป्लीแข็ง นี่ศาสนา
เจริญ เจริญอย่างนี้ ถ้าเจริญอย่างนี้ขึ้นมา ภาชนะเราสะอาด

ศีลก็เหมือนกัน ในหัวใจเราสะอาดขึ้นมา ถ้าหัวใจเราสะอาด อยู่ในข้อวัตรปฏิบัติของเรา มันสะอาด ภาชนะเราสะอาด เวลาสมาธิเกิดขึ้นมาก็เป็นสัมมาสมาธิ สมาธิเกิดอย่างไร สมาธิจะเกิดใหม่ ภิกษุเรา พระเราสมาธิมันไม่เกิด ทำสมาธิไม่ได้ ทำความสงบของใจไม่ได้ แล้วใครมันจะทรงธรรมทรงวินัย ธรรมวินัยมันว่างเปล่าหรือ ธรรมวินัยนี้เอาไว้หลอกล่อเด็กใจใหม่ พระเขาหลอกล่อเด็ก นรกสวรรค์ก็ไม่มี พระกัมมชูลย์นี้แหละ คนห่มผ้าเหลือง แล้วทำไมต้องไปเสียดละ

เสียดละสิ ถ้าใจมันเป็นธรรม ใจของคนมันมีคุณธรรมขึ้นมา ใจของคนมันเป็นธรรมขึ้นมา สิ่งของมันเป็นประโยชน์ มันมองเห็น แต่ถ้าใจของพาล พระกัมมชูลย์ มนุษย์ห่มผ้าเหลือง...ใจ ก็ มนุษย์นี้แหละ สมมุติสงฆ์ บวชนี้เป็นสมมุติหมด เวลาบวชขึ้นมา จตุตถกรรม สมมุติ อุปัชฌาย์ บวชขึ้นมา ยกเข้าหมู่ เวลาบวชขึ้นมา ญัตติเข้ามา ยกเข้าหมู่มาเป็นภิกษุขึ้นมา มันเป็นสมมุติ จริงตามสมมุตินะ ถ้าสมมุติมันไม่จริง มันจะเกิดอริยสงฆ์ขึ้นมาได้อย่างไร ถ้าสมมุตินี้โหล่ สมมุตินี้ไม่เป็นความจริง อริยสงฆ์เกิดไม่ได้หรอก

ความจริงมันเกิดความจริงขึ้นมา ถ้าอริยสงฆ์เป็นความจริง บวชด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ มันเป็นสงฆ์ขึ้นมาจริงๆ มันไม่มีอาบัติ ไม่มีสิ่งใดมาขวางกั้น เวลาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ศีลมันก็เป็นศีลของเราโดยชอบธรรม เวลาเกิดศีลขึ้นมา ศีลคือความสะอาดของใจ ภาชนะมันจะสะอาดขึ้นมา แล้วทำสมาธิขึ้นมา เราต้องมีความบากบั่นสิ

อาหารที่เขากินกัน อาหารที่มีคุณภาพ มันต้องมีราคาแพง เขาต้องไปแสวงหา มันมีน้อยมันถึงมีคุณภาพ อาหารที่มีกลิ่นกลิ่นไปเขาก็ไม่มีใครสนใจ นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เขาเป็นไปทางโลก เขาแสวงหากัน เขาแสวงหาทางโลก มันแสวงหาอย่างนั้น เขายังทุกข์ยากมากเลย แล้วเราจะแสวงหาธรรมในหัวใจ ความสงบของใจ ความสงบของใจนะ มันไม่มี สิ้นค้าอย่างนี้ไม่มีขายตามท้องตลาด มันจะอยู่ที่หัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา ถ้ามันกำหนดขึ้นมา ตั้งสติขึ้นมา ทำให้เป็นสมาธิขึ้นมา สิ้นค้าอย่างนี้ไง ธรรมวินัยมันไม่ว่างเปล่านะ

ศาสนธรรมคำสั่งสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศาสนธรรม ตรีสไว้ชอบแล้ว ธรรมที่ถูกต้องชอบธรรม คุณิ เขาทำงานกัน ถ้าเขาทำถูกต้องขึ้นมามันจะเป็นกุฎิวิหารขึ้นมา ทำถูกต้องขึ้นมาแล้วใช้ประโยชน์ได้ ประตุก็ไม่ตก สิ่งต่างๆ มันจะดีไปหมดเลย ถ้าเขาทำของเขาเป็นนี้งานของโลกเขา เขาก็ยังทำของเขาได้ แล้วงานของเราที่เราทำขึ้นมา ศีล สมาธิ ปัญญา ถ้ามันทำขึ้นมา มันจะเป็นสมบัติของเราขึ้นมา ถ้าเป็นสมบัติของเราขึ้นมา บรรพัตฐานของเราต้องดีก่อน

สติของเราดี บรรทัดฐานของเราดี ถ้ามันทำขึ้นมามันก็เป็นสมบัติของเรา มันเป็นเรื่องๆ ไม่ว่างเปล่า
หรือ มีจริงๆ ทุกข์มันยังมีจริงๆ เลย แล้วสุขมันจะมีขึ้นมาไม่ได้หรือ ความสุขความเป็นไปของใจ
มันจะเกิดขึ้นมาไม่ได้อย่างไร

ขณะที่มันเป็นทุกข์ขึ้นมามันก็มีของมัน ทุกข์ขึ้นมา ขณะทุกข์เป็นนามธรรม ทำไมมันหน้า
เศร้าสร้อยขนาดนั้นล่ะ ทำไมมันเจ็บปวดขนาดนั้นล่ะ เวลาทุกข์มันก็มี แล้วเวลาสุขมันไม่มีได้
อย่างไร แล้วสิ่งที่มันพุ่งชาน สิ่งที่มันเหยียบย่ำหัวใจ มันจะสงบมาได้อย่างไร มันจะสงบไม่ได้
จริงๆ หรือ หัวใจนี้สงบไม่ได้ใช่ไหม ถ้าหัวใจมันสงบไม่ได้ แล้วปัญญามันเกิดมาจากไหน ปัญญา
ที่เขาเกิดขึ้นมา เกิดปัญญา โลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากกิเลส

ปัญญาเดี่ยวนั้นนะ มนุษย์เชื่อถือไม่ได้ เขาใช้คอมพิวเตอร์กันทั้งนั้นนะ เวลาทำงานโรงงาน
มนุษย์ทำความละเอียด ทำความรอบคอบไม่ได้ก็หุ่นยนต์ เขาจะใช้หุ่นยนต์กันหมดแล้วนะ เพราะ
มนุษย์นี่โง่ มนุษย์นี่ไม่มีหลักมีเกณฑ์ แล้วบอกปัญญาๆ คอมพิวเตอร์มันฉลาดกว่ามนุษย์อีก
แล้วคอมพิวเตอร์มันเป็นสิ่งที่มนุษย์ประกอบโปรแกรมมันขึ้นมา สิ่งที่เขาประกอบขึ้นมาเพื่อเข้า
กับงานของเขา เขาต้องการใช้หุ่นยนต์ ใช้งานประเภทใด เขาก็ตั้งโปรแกรมของเขาไว้อย่างนั้น มัน
ก็ทำซ้ำซากอยู่อย่างนั้นนะ มันเป็นประโยชน์ เป็นอุตสาหกรรมขึ้นมาให้เขาได้ผลประโยชน์

แต่ถ้าปัญญาของเราเกิดขึ้นมา มันเป็นเรื่องสิ่งที่มีชีวิต ปัญญามันมีชีวิต มันเปลี่ยนแปลง
มันมีพัฒนาการ มันมีพัฒนาการตั้งแต่ปัญญาหยาบๆ ปัญญาที่เอาความคิดของเราไว้ ความคิดที่มัน
ทุกข์มันยาก ปัญญามันใคร่ครวญทัน มันจะเอาไว้ในอำนาจได้ เอาสิ่งนี้ไว้ในอำนาจได้ ปัญญา
อย่างนี้ปัญญาอย่างหยาบๆ หยาบมากๆ หยาบมากๆ จริงๆ นะ หยาบมากๆ เพราะอะไร เรายังไม่
เคยภาวนา เราจะไม่รู้หรือว่าปัญญาหยาบปัญญาละเอียดมันเป็นอย่างไร

เขาว่า “อย่างหยาบๆ ทำไมอาจารย์เอาแต่นามธรรมมาเหยียบย่ำกัน อวดดี เอาความดีมาข่ม
จีกัน”

ไม่ได้ข่มจีนะ มันพูดจริงๆ มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ ไม่อย่างนั้นมันจะมีมรรคหยาบมรรค
ละเอียดหรือ มรรคหยาบมรรคละเอียด คุณิ ทำไมไม่มีสติ มีมหาสติ แล้วคนไม่รู้มันจะพูดได้อย่างไร
คุณิ ดูอย่างจิ๋วเรามา มันยังมีด้านนอกด้านในเลย มีตะเข็บ ตะเข็บเราใช้เราก็รู้ เวลาโยมเขาก็
เหมือนกัน สิ่งใช้สอยของเขา เขามีด้านนอกด้านใน ถ้าเขากลับเอาด้านในใส่ด้านนอก คุณิ เขาเป็น
คนปกติไหม นี่มันมีด้านนอกด้านใน ปัญญาที่เหมือนกัน มันมีด้านนอกด้านใน ในปัญญาๆ มัน

ละเอียดเข้าไปเป็นชั้นๆ นะ แล้วมันเห็นขึ้นไปมันถึงจะชำระล้างได้ มันถึงจะรู้ว่าสิ่งที่มันเป็นจิ๋ว
ขึ้นมา เขาเขี่ยขึ้นมาอย่างไร ล้มตะเข็บอย่างไร ล้มแล้วด้านนอกด้านในเป็นอย่างไร

นี่ก็เหมือนกัน ปัญญาด้านนอกเป็นอย่างไร ปัญญาด้านในเป็นอย่างไร ถ้าคนมันไม่เคยเขี่ย
จิ๋ว ไม่เคยตัดจิ๋ว มันจะล้มตะเข็บเป็นใหม่ คุณสังฆาฏิ สังกาฏิ ๒ ชั้น ตะเข็บซ่อนอยู่ข้างในมัน
เขี่ยอย่างไร ถ้าเขี่ยไม่ดีแล้วมันเป็นตุ๊กอีก เขี่ยไม่ดี มันตกอีก ใช้ไม่ได้อีก แล้วเขาเขี่ยกันอย่างไร
ไอ้คนทำไม่เป็น ไม่เป็นไปหมดละ “จิ๋ว จิ๋วก็ซื้อที่ร้านไง จิ๋ว เดียวไปขอเขาก็ได้” เห็นไหม นี่
ลอยมาจากฟ้า

บางคนกิเลสอวดอ้างว่าตัวเองมีบุญญาธิการ ของทุกอย่างมีคนเอามาให้ ของทุกอย่างมีคน
เอามาปรนเปรอ คิดว่าตัวเองฉลาด เราฟังมาแล้วมันทุเรศ ตัวเองทำไม่เป็น ตัวเองทำอะไรไม่ถูก
เลย แล้วยังมาคิดอีกว่า “คนเขี่ยจิ๋วเป็นคนโง่ ต้องลงทุนลงแรง ไอ้เราไปถึงอ้าปากขอเขาก็ได้
แล้ว” นี่มันไม่เป็น พอทำไม่เป็น ทุกอย่างทางวิชาการมันก็ไม่

มรรคญาณก็เหมือนกัน สมาธิมันเกิดขึ้นมาได้ ปัญญามันก็เกิดขึ้นมาได้ แล้วมันก็เพื่อ
ฝันเพื่อเจอไป “ศึกษามาๆ สิ่งนี้รู้ สิ่งนี้รู้”...มันทำไม่เป็นมันจะรู้ได้อย่างไร

สิ่งที่รู้ต้องรู้จริงทำจริง มันต้องทำขึ้นมา มันต้องมีการกระทำขึ้นมาในหัวใจ มรรคญาณมัน
ต้องเกิด มรรคญาณมันไม่เกิด คุณ ตันไม้ เวลาปลูกตันไม้ ถ้าไม่มีน้ำ ไม่มีปุ๋ยไปใส่มัน มันตายไหม
มันตายโดยธรรมชาติของมัน มันไม่มีอาหารของมัน นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราไม่ทำขึ้นมา เราไม่
ปลูกฝังขึ้นมา มันไม่เจริญเติบโตขึ้นมา

เอหิภิกขุ บวชตัวเอง บวชหัวใจ เราบวชมาจากอุปัชฌาย์ อุปัชฌาย์บวชมาให้ เป็นสมมุติ
สงฆ์แล้ว สมมุติสงฆ์มันก็ได้บุญกุศลถ้าเราอยู่ในศีลในธรรม แล้วอยู่ในศีลในธรรม หัวใจเป็น
อย่างไร หัวใจแห่งผากใหม่ หัวใจมีความชุ่มชื้น มีอะไรเป็นอาหารให้หัวใจบ้าง

ถ้าไม่มีอาหารของหัวใจเลย มันก็ว่าเหว่ มันว่าเหว่ เขาวิเวกวังเวง มันไม่เป็นความสุข
ว่าเหว่มาก เป็นความทุกข์มาก ถ้ามันเป็นปัญญาขึ้นมา มันก็เป็นปัญญาเพื่อจะหลอกตัวเองให้มัน
ฟังชาน “นุ่นก็ดี นี้ก็ดี” มันส่งออกหมด มันไม่เป็นปัญญาเพื่อฆ่ากิเลสเลย เพราะอะไร เพราะมัน
เป็นโลกียปัญญา ปัญญาที่มาจากตัวตน ปัญญาที่มาจากกิเลส ปัญญาที่มาจากเรา กิเลสมันใช้ปัญญา
อย่างนี้ฆ่าอีกต่างหาก ปัญญาที่ควรจะต้องเกิดมาฆ่ากิเลส กลายเป็นกิเลสมันใช้ความคิด คือคิดว่า

ปัญญามันทำลายตัวเอง “จะไปที่นู่นจะดี จะไปภาวนาที่นู่นจะดี จะไปที่นู่น นู่นจะดี”...ชาติหน้ามันตายเปล่า มันไม่เป็นปัจจุบัน

ย้อนกลับมาที่ใจสิ มาที่นี้มันก็จะดี มันจะได้อยู่ที่หัวใจ ถ้าหัวใจมันดี มันดีเดี๋ยวนี้ ดินฟ้าอากาศก็เหมือนกัน ทุกๆ สถานที่ อากาศร้อน ฤดูร้อนมันร้อนไปหมด ที่ไหนก็ร้อน ฤดูหนาวที่ไหนมันก็หนาวไปหมด สิ่งที่ฤดูกาลก็ฤดูกาล ฤดูกาลอยู่ข้างนอก ฤดูกาลภายในมันเอามาที่ในหัวใจเรา หัวใจเราเอาไว้ที่นี้ หักห้ามกันที่นี้ ปัญญาจะเกิดที่นี้ เห็นไหม ถ้าเป็นธรรมขึ้นมามันจะออกไม่ได้ กิเลสออกไม่ได้นะ กิเลสมันกลัวธรรม

ถ้ากิเลสมันเข้มแข็งขึ้นมา ธรรมนี้สู้มันไม่ได้เลย ธรรมนี้โดนมันเหยียบย่ำทำลายหมดเลย ธรรมโดนกิเลสเหยียบย่ำทำลายเลย แล้วยังจะอวดอ้างว่าเป็นธรรมอีกนะ แต่ถ้าสติมันฟื้นขึ้นมา จับมันไว้ ที่คิดฟุ้งซ่าน มึงคิดทำไม แล้วยี่คิดนี้มันเคยคิดใหม่ แล้วยี่ที่ว่านู่นๆ มันเคยเป็นมาใหม่ นี่ก็นู่นมาตลอด ที่นู่นก็ดี ที่นี้ก็ดี ที่ไหนมันก็เป็นธาตุ ๔ มันก็เป็นฤดูกาลทั้งนั้น มันเป็นที่ใจเรา

ถึงกาลถึงเวลา เวลาร่มเย็นเราก็มืดมน คุณิ เวลาจิตเราสงบขึ้นมามันมีความร่มเย็นมาก มันมีความสุขของมันมาก แล้วเวลาจิตมันเสื่อมละ นี้ไง มันเปลี่ยน ฤดูกาลมันเปลี่ยนแล้ว ฤดูกาลเวลาร้อน เราร้อนแล้ว เวลาชุ่มเย็น หน้าฝน หน้าฝนหน้าหนาวมาแล้ว สิ่งที่เป็นฤดูกาลมันก็เปลี่ยนแปลง สมาธิมันเปลี่ยนแปลง นี่ถ้ามันไม่มีปัญญาใคร่ครวญ

ถ้ามีปัญญาใช้พื้นฐานของสมาธิใคร่ครวญให้มันเป็นโลกุตตรปัญญา ถ้าโลกุตตรปัญญา นี้ไง ตะเจ็บนอกตะเจ็บบน นี่ถ้าปัญญามันเกิดขึ้นมา

ปัญญาอบรมสมาธิมันก็เป็นปัญญาการไล่ความคิด การตามความคิดเข้ามา ความคิดมันหลุดเข้ามาจนความคิดมันหยุดเข้ามา พอความคิดมันหยุด กิเลสมันเคยใช้ความคิดนี้เป็นช่องทางที่ออก เป็นอนุสัยนอนเนื่อง กิเลสนอนเนื่องไปกับความคิด พอความคิดมันถึงที่สิ้นสุด กิเลสออกไม่ได้ กิเลสออกไม่ได้ เราก็เห็นทันมัน ตรงนี้แหละที่เราจะเห็นความสงบของใจ ถ้าเห็นความสงบของใจ ถ้าเราฝึกปัญญาเป็น เวลามันออกขึ้นมา มันออกอย่างไร การคิดมันคิดมาจากไหน อะไรเป็นตัวเรา อะไรเป็นตัวคิด ถ้าเราเห็นสภาวะแบบนี้ขึ้นมา ตรงนี้ต่างหากมันจะเป็นวิปัสสนา

วิปัสสนาเพราะอะไร เพราะมันมีจิต อากาของจิต ความคิดเป็นอาการ ทุกอย่างเป็นอาการ ความฟุ้งซ่านนี้เป็นอาการ ไม่ใช่ตัวมันเลย เราคิดว่าความคิดเป็นเรา ถ้าสรรพสิ่งเป็นเรา กิเลสเป็นเรา ทุกอย่างเป็นเรา ทำอะไรไม่ได้เลยนะ เพราะมันเอาเราฟาดใส่หน้าเรา กิเลสมันเอาความคิดเรา ฟาดหัวเลย สลบคาที่เลย ฟุ้งซ่านไปกับมันเพราะเป็นเรา เพราะความคิดกับเราเป็นอันเดียวกันแล้ว กิเลสกับเราเป็นอันเดียวกันแล้ว มันลากเราไปแล้ว ไปหมดเลย

แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะขึ้นมาขยับขยับมัน จับมันได้แล้วไล่ใช้ความคิดย้อนกลับมา มันตัดขาดกัน พอมันตัดขาดกัน หยุดหมด ความคิดกับจิตมันหยุด มันแยกออกจากกัน พอความคิดกับจิต มันแยกออกจากกันแล้วมันสวย สวยอย่างไร มันออกรู้อย่างไร ถ้าออกรู้อะไร ใครเป็นคนออกรู้ออกรู้ ด้วยสติ มีสติ มีความเห็น นี่มันเป็นมรรคแล้ว นี่เป็นวิปัสสนาแล้ว วิปัสสนาเกิดอย่างไร

นี่ไง ว่าปัญญาๆ ปัญญาของใคร ถ้าปัญญาในศาสนา ปัญญาในอริยสัจ โลกุตตรปัญญามัน เป็นปัญญาอย่างนี้ มันเป็นตะเจ็บบน มันไม่ใช่ตะเจ็บนอก ไม่ใช่จิรวาด้านนอกด้านใน โอ้อโฮ! ด้านนอกสวยงามมาก โอ้อโฮ! เรียบร้อยเลย แต่ตะเจ็บบนอยู่ข้างใน เราหม่อมอยู่กับตัว ปัญญาเข้าข้างใน ขึ้นมามันจะเห็น เลาะตะเจ็บบนได้ แยกจิรวาดออกเป็นขึ้นได้ กุติต่างๆ แต่ละชั้นจะแยกออกจากกัน เลาะตะเจ็บบนหลุดหมดเลย มันไม่เป็นจิรวาดหรือ มันเป็นเศษผ้า

ความคิดก็เหมือนกัน มันทั้ง มันทั้ง ความคิดหรือความรู้สึกใช้ใหม่ มีรูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้าเลาะมันออกมันจะเป็นอะไร มันจะเป็นขึ้นเป็นอันได้ที่ไหน มันต่างอันต่างจริงของมัน มันเป็นขั้น ๕ มันไม่ใช่เป็นสิ่งใดๆ เลย แล้วมันมาเหยียบย่ำเราได้อย่างไร มันมีความทุกข์อะไรมาเหยียบย่ำเรา มาเหยียบย่ำความคิด มาเหยียบย่ำหัวใจ ความคิดมันเหยียบย่ำหัวใจ เพราะกิเลสมันพาใช้ นี่กรรมของกิเลส กิเลสว่าเป็นกรรมๆ สิ่งนี้เป็นกรรมของมัน เป็นกรรมของมัน มันก็เหยียบย่ำเรา

สิ่งนี้ถ้าเป็นกรรมละ ถ้าเป็นกรรมจริงจริงๆ เหยียบย่ำกิเลส กิเลสออกไม่ได้ วิปัสสนาบ่อยครั้งเข้า มันจะแยกออกบ่อยครั้งเข้า แยกออกบ่อยครั้งเข้า ทำจริงทำจังนะ เราว่าจริงแล้วนะ ก็ทำจริงแล้ว ทำจริงแล้ว เหมือนกันเลย เราอยู่กับหลวงตา อดนอนผ่อนอาหาร ๗ วัน ๗ คืน ท่านบอก “ไอ้จี้เกียด ไอ้จี้เกียด” เราก็ทำแล้ว อู๊ย! ขยับขนาดนี้

มันจี้เกียดเพราะกิเลสมันสอดเข้ามา มันจี้เกียดเพราะกิเลสมันอาศัยความคิดเราเป็นประโยชน์กับมันด้วย คำว่า “จี้เกียด” เพราะเราไม่เปลี่ยนแปลงไม่พลิกแพลงความคิด ทำว่าเราทำ

แล้ว เอาสติ เอาเวลา เอาเวลาว่าทำมากทำน้อย แต่ไม่ได้เอาคุณสมบัติของมัน ไม่เอาคุณประโยชน์ของมันว่าถูกหรือผิด ถ้าถูกหรือผิด ถ้ามันผิดมันก็ผิดวันยังค่ำ โง่แล้วขยัน ไอ้โง่แล้วขยันมันทำให้เสียเวลา

นี่ก็เหมือนกัน “ไอ้โง่! ปัญญาหมุนๆ” แต่มันโง่ โง่เพราะกิเลสมันคุมอยู่โง่ โง่แล้วขยัน แล้วก็ว่าเราขยันๆ ท่านบอกไอ้ขี้เกียจๆ เรากำลังจะ อยู่กับครูบาอาจารย์ท่าน เรากำลัง ไอ้โง่! ขยันขนาดนั้นนะ ทำทั้งวันทั้งคืน ไอ้โง่! เคนจกรรม ท่านบอกไอ้ขี้เกียจๆ งงมาก

ในปัจจุบันนี้ก็เหมือนกัน ในปัจจุบันนี้ผู้ที่ปฏิบัติจะเป็นอย่างนี้ เราว่าเราขยันหมั่นเพียร เราทำมาก ไอ้โง่! เราขยันขันแข็ง ทำมากเลย แต่กิเลสมันมาด้วย กิเลสมันมาด้วย เราถึงต้องมีอุปาย พลิกแพลงมัน อย่าไปยอมจำนนกับมัน ถ้าเรายอมจำนนอยู่กับความคิดอย่างนี้ ยอมจำนนกับ อารมณ์ความรู้สึกอย่างนี้ อารมณ์อย่างนี้นอนเนื่องในโสมะ นอนเนื่องในอวิชชา อวิชชามันอยู่กับเรา

คนที่เขาไม่ได้บวชเขาก็เป็นคฤหัสถ์ เขาก็อยากประพฤติปฏิบัติ เราบวชแล้วเราก็เป็นพระ กระหม่อมยืมย่อง “ไอ้โง่! นี่ภิกษุนะ เป็นพระกรรมฐานด้วย จะฆ่ากิเลสนะ” มันก็กระหม่อมยืมย่องนะ แล้วเวลาทำไป กิเลสมันก็เหยียบหัวเอาไง พระกรรมฐานกิเลสมันจี๋หัวอยู่นี่ มันจี๋หัวมันเหยียบอยู่นี่ เห็นไหม เราไปกระหม่อมยืมย่อง เราไม่ได้คิดเลยว่ากิเลสมันไม่กลัวหรอก มันไม่กลัวหรอกพระกรรมฐานนี่ มันกลัวธรรม มันกลัวสติมันกลัวปัญญา เราตั้งมันขึ้นมา สติปัญญาเราตั้งขึ้นมา อย่าให้กิเลสมันเอาสถานะของพระมาที่เราด้วย กิเลสมันเอาสถานะ เอาความกระหม่อมยืมย่องพลิกกลับมาเหยียบหัวเรา กิเลสเหยียบหัวธรรม เหยียบหัวพระกรรมฐาน พระกรรมฐานที่จะสู้กับกิเลส ให้มันเหยียบหัวเอา พลิกขึ้นมา พลิกใจขึ้นมา

เราโดนครูบาอาจารย์ตำมาก่อนแล้ว ภูโชนคำมาไม่มีที่ซุกเลยในศาลา ดำรอบศาลาเลย เดินไปที่ไหนท่านก็อัดเอาๆ เราโดนมาหมดแล้ว ความรู้สึกอย่างนี้ ความคิดอย่างนี้ ก็ว่า เอ้! ก็ขยัน เราก็ทำนะ นี่ก็เหมือนกัน ขยันมันส่วนขยัน ขยันมันต้องมีสติด้วย มีปัญญาด้วย สิ่งใดถูกต้อง สิ่งใดไม่ถูกต้อง เราต้องแยกแยะของเรา

ไก่ เขากินเนื้อ อย่างกินทั้งตัว กระจกติดคอตายนะ กินอาหารมันก็ยังมีกระจก มันก็ยังมีสารที่เป็นพิษ เรายังต้องเลือกกินเลย แล้วนี่เราเป็นภิกษุ เราเป็นพระ เป็นพระ กิเลสมันไม่กลัวหรอก มันไม่กลัว มันกลัวอะไร? มันกลัวสติมันกลัวปัญญาจริงๆ สติก็ต้องสติของเรา สติของพระพุทธเจ้าอยู่

ในพระไตรปิฎกมันก็ไม่กลัวอีกล่ะ ส.เสื่อ ต.เต่า สระอิ มันไม่กลัวหрок กิเลสมันไม่กลัวหрок มันไม่กลัวสติของใครหрок มันกลัวสติที่เราสร้างขึ้นมาเนี่ย เพราะสติสร้างขึ้นมามีมันยับยั้งได้หมดไง พอมีสติปั้บ มันคิดไม่ได้แล้ว เพราะสติทันแล้ว มันระลึก มันละอาย มีสติก็มีความระลึก มันก็มีความละอาย ทำไมคิดอย่างนี้ ทำไมทำอย่างนี้ อย่างนี้กรรมฐานหรือ นี้ภิกษุหรือ นี้เป็นผู้เห็นภัยในวัฏสงสารจริงหรือ ถ้าเห็นภัยในวัฏสงสาร ทำไมทำตัวอย่างนี้ มันก็ย้อนกลับเข้ามา ย้อนกลับเข้ามา นี่มันยังคิดยังทำ

หุ่นยนต์เขาตั้งโปรแกรมไว้ มันถึงทำงานได้ตามธรรมชาติของมัน มนุษย์ ภิกษุ การกระทำมันจะเกิดขึ้นมาจากความคิด ไม่มีการคิด ไม่มีการสั่งการมาจากสมอง ร่างกายยับยั้งเข็มนาฬิกาไม่ได้หรอก แล้วถ้าสมองมันเกิดมาจากพลังงาน เกิดจากจิต แล้วถ้าจิต ด้วยการที่ฝึกฝนดีแล้ว มันจะผ่านสมองมา มันก็ทำในสิ่งที่สมควร สิ่งที่เป็นคุณ มันทำ นี่ไง ถ้ามันจับผิดได้ มันรักษาจิตได้ มันฟอกจิตได้ จิตมันสะอาดบริสุทธิ์ได้ การกระทำความคิดเราไม่มีโทษเลย ความเป็นโทษจะเกิดกับเราไม่ได้ ความเป็นโทษจะเกิดอย่างนี้ไม่ได้เลย สิ่งนี้เป็นประโยชน์กับเราหมด ถึงต้องทำให้ดีนะ เราตั้งใจของเรา เราทำของเรา

เป็นภิกษุ เราเป็นนักรบ แล้วรบกับกิเลส ถ้าจะรบกับกิเลส อย่าให้กิเลสมันฆ่าเรา กิเลสมันฆ่าเราไปวันๆ วันยังค่ำ กิเลสมันฆ่าไปทุกวัน ฆ่ากาลเวลาของเราไป คุณติ จะเข้าพรรษาอีกแล้ว เดือนกรกฎาคมนี้เข้าพรรษาแล้ว ถ้าเข้าพรรษานี้ทำอย่างไร ถ้าเข้าพรรษา เราควรจะทำให้กิเลสมันเบาบางลง ให้มันเบาลงนะ เราอย่าชินชา ชินชาหน้าด้าน แล้วพอชินชาหน้าด้านไป กิเลสมันตัวใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ มันจะเป็นความทุกข์ ไม่ใช่ใครเลยนะ มันจะเป็นความทุกข์ของเราเอง ถ้าความทุกข์เราเกิดขึ้น สิ่งทีกิเลสมันพอก พอกจนใจมันใหญ่ขึ้น เราเองจะทุกข์ แล้วเราเองจะเอาตัวรอดอย่างไร

คุณติ ขณะที่คนที่มีการศึกษาเขาหาตำแหน่งหน้าที่การงานของเขา ถ้าเขาได้หน้าที่การงานของเขา เขาจะชื่นอกชื่นใจของเขา นี่ก็เหมือนกัน เราเป็นพระ เราเป็นนักรบ เราเป็นผู้ที่ยังรีนเริงอาจหาญ เหมือนกับกาลเวลาในการแข่งขันของกีฬาเขา เขาเพิ่งเริ่มต้น ไม่ใช่มันจะหมดเวลาแล้ว ถ้าจะหมดเวลาแล้ว คนแก่คนเฒ่า ไม้ไผ่ใกล้พัง ถ้าไม้ไผ่ใกล้พัง มันจะล้มลงแม่น้ำเท่านั้น

นี่ก็เหมือนกัน กิเลสเรา ถ้ามันหลอกเราไปวันๆ หนึ่ง มันทำให้กิเลสใกล้ฝั่ง เราจะตกอยู่ใน โอบมะ มันตกระ ร่างกายนี้ทั้งนั้นนะ คนเราจะอายุ ๑๒๐ ปีก็ได้ ๑๐๐ กว่าปีก็ได้ ไม่ใช่อายุขัยมันจะ ทำให้เรา แต่กาลเวลาในใจ มิติ ความคิดในใจ สิ่งนี้สำคัญ ถ้าเราตามมันเข้าไป

ความเป็นอยู่จากภายนอกมันเป็นสมบัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมและวินัยไว้ อาราม ที่อยู่ของภิกษุ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนุญาตไว้ทั้งหมดละ บ้างจี้เครื่องอาศัยที่เราอาศัยอยู่นี้เป็นสมบัติของพระพุทธเจ้านะ แล้วเรามา เสวยสุขอยู่นี้ เรามาเป็นพระเป็นสงฆ์ เราอยู่ในสังคม เขาให้มาในบัจจย ๔ เขาจะทำบุญกุศลของเขา นี่เราเสวยสุขนะ

เราได้มรดกตกทอดมา ศากยบุตรพุทธชินโรส เราเสวยสุขขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราต้องระลึกตรงนี้ อย่าชะล่าใจ อย่างอนใจ มันเป็นบุญกุศลของเขา เขาอยากได้บุญกุศลของเขา เพราะเขาเชื่อองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาเป็นชาวพุทธ เขาถึงหาให้เรา ที่อยู่ ที่อาศัยเขาหาให้เรา เขาดูแลเราทั้งนั้นนะ ดูแลเราเพื่ออะไร? ก็เพื่อจะให้เราประพฤติปฏิบัติ เพื่อจะให้เรามีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา เพื่อให้เรามีคุณธรรมในหัวใจ จะเป็นประโยชน์กับเขาขึ้นมา ใจ บุญของเขาที่ได้ไปเต็มๆ แล้วถ้าเราสร้างธรรมขึ้นมาในหัวใจ เอหิภิกขุ บวชขึ้นมาได้ มันจะเป็นประโยชน์กับเขา เขาจะได้ประโยชน์กับเรา ได้ประโยชน์ที่ไหน

คูสิ คนเจ็บไข้ได้ป่วย เขาไปโรงพยาบาล ถ้าไม่มีหมอ มันมีแต่ตีกร้าง มันจะมีอย่างนี้ คนไข้จะไปรักษาอย่างไร นี่ก็เหมือนกัน ไปวัดไปวา มันได้ยินได้ฟังธรรมบ้างไหม ถ้ามีคุณธรรมในหัวใจ ธรรมอันนี้มันขโลมโลก ธรรมมันเป็นสิ่งที่เขาต้องการทั้งหมด แล้วธรรมในหัวใจขึ้นมา ถ้าเป็นธรรมขึ้นมา เราแก้ไขได้ เรารู้จัก เราแก้ไข เราไม่ตื่นตื่นไปกับโลก เราอยู่ในธรรมของเรา สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับเราด้วย อตุตา หิ อตุตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ถ้าตนเป็นที่พึ่งได้ จะเป็นที่พึ่งของโลกได้ โลกเขาอาศัยพึ่งพาเราเพื่อประโยชน์กับเรา เขาถึงได้ทำบุญกุศลของเขา นั่นเป็นเรื่องระดับของท่าน

ระดับของเราเป็นนักรบแล้ว ภิกษุต้องทรงธรรมทรงวินัย เราเกิดมาจากต่างๆ ฐานะกัน ระหว่างครอบครัวต่างๆ กัน แล้วมาบวชเป็นพระ เป็นศากยบุตรพุทธชินโรส เราถึงต้องเอาธรรมวินัยเป็นบรรทัดฐาน เอาธรรมวินัยเป็นบรรทัดฐานนะ จริตนิสัย ทิฏฐิมานะของคน เรารับรู้ไว้ แต่เรามีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น หรือมีความเห็นมุมมองต่างๆ กัน ต้องเอาธรรมและวินัยนี้เป็นบรรทัด

ฐาน แล้วเอาธรรมวินัยเป็นที่ตั้ง แล้วสิ่งต่างๆ ในสังคม ในหมู่คณะเรามันจะสงบลง ยอมรับกัน
โดยธรรม อยู่กันโดยธรรม ปฏิบัติให้มีธรรมในหัวใจขึ้นมา จะเป็นที่สุดของเรา เอวัง